

Biorąc plastikowe drzewa i zły seks poważnie. Nowe perspektywy w debacie liberalizmu z moralizmem prawnym w kwestii kryminalizacji

Wyobraźmy sobie studentkę, która angażuje się w bezinteresowną i konsensualną relację seksualną ze swoim wykładowcą, od którego zależy jej przyszłość na tych studiach. Albo piękny las, który nasz sąsiad zdecydował się wyciąć i zastąpić najnowszą generacją plastikowych drzew, które wyglądają i zachowują się jak prawdziwe. Albo sytuację, w której doprowadzamy do wymarcia gatunku ślicznie śpiewającego ptaka bez krzywdzenia żadnego z pojedynczych osobników. Co te sytuacje mają ze sobą wspólnego? Choć nie wyrządzają one bezpośredniej krzywdy innym ludziom, mogą być postrzegane jako moralnie niewłaściwe.

Cel projektu

W naszym projekcie badawczym stawiamy pytanie: Czy działania, które są moralnie niewłaściwe, ale nie wyrządzają bezpośredniej szkody innym, powinny być egzekwowane przy pomocy przymusu państwowego, przede wszystkim przy pomocy prawa karnego? Zwolennicy moralizmu prawnego uważają, że państwo ma prawo karać za takie działania, ponieważ powinniśmy karać za moralnie złe czyny. Z kolei liberałowie, idąc za klasyczną zasadą krzywdy (harm principle) Johna Stuarta Milla, twierdzą, że jedynym uzasadnieniem dla interwencji państwa jest wyrządzanie szkody innym (oraz w niektórych przypadkach obrażanie). Nasz projekt ma na celu sprawdzenie, czy stanowisko liberalne jest w stanie odpowiedzieć na trzy rodzaje kontrargumentów, które intuicyjnie wydają się stać raczej po stronie moralizmu prawnego.

Kluczowe przypadki badawcze

Projekt skupia się na następujących typach kontrowersyjnych przypadków:

1. **Zły seks:** Choć obie strony wyrażają zgodę na seks, dochodzi do sytuacji, w której mamy do czynienia z niemoralnym działaniem, np. nadużyciem stosunku zależności lub rodzajem przymusu, który nie unieważnia jednak świadomie wyrażonej zgody. Czy państwo ma prawo zainterweniować w takich przypadkach?
2. **Ochrona bioróżnorodności:** W czasach kryzysu klimatycznego ochrona bioróżnorodności jest niezwykle ważna. Ale czy powodem do karania za niszczenie bioróżnorodności może być jej wartość sama w sobie, a nie szkody, które takie działanie wyrządza innym istotom?
3. **Wartości estetyczne:** Analogicznie do bioróżnorodności: czy powinniśmy chronić przy pomocy prawa wartości same w sobie, takie jak piękno czy naturalność?

Perspektywa badań

Chcemy te problemy zbadać nie tylko z perspektywy anglosaskich teorii z zakresu filozofii prawa karnego, ale również z perspektywy kontynentalnych teorii kryminalizacji, opartych o ochronę dóbr prawnych.

Znaczenie projektu

Dlaczego to ważne? Bo to nie tylko rozwinięcie teoretycznych podstaw prawa karnego, ale również wpływ na debatę publiczną o współczesnych problemach oraz o tym, w jaki sposób powinno na nie odpowiedzieć państwo. Ochrona bioróżnorodności i walka o sprawiedliwość w relacjach seksualnych to tematy, które budzą ogromne emocje i wymagają nowego spojrzenia na rolę prawa w społeczeństwie. Chcemy, aby nasze badania przyczyniły się do stworzenia bardziej sprawiedliwego i świadomego systemu prawnego, który będzie lepiej odpowiadał na potrzeby współczesnego świata.